

Primljeno: 19.03.2015.

Iskustvo iz prakse

UDK: 371.38:796.56

ORIENTACIJSKI TEK IN ODKRIVANJE OKOLICE INTERDISCIPLINARNO POVEZOVANJE

Natalija Mihelčič
Osnovna šola Stopiče
natalie.mihelcic@gmail.com

POVZETEK

V prispevku prikažem izvajanje orientacijskega teka in terensko delo, v sklopu katerega so potekale tudi medpredmetne povezave med več predmeti. Priprava orientacijskega teka in terenskega dela zahtevata veliko priprave, posebno zahtevna je njena izvedba, saj je potrebno poleg vsebinske priprave poskrbeti tudi za njeno (pravilno) izvedbo na terenu. Izvedba interdisciplinarnega pouka oziroma orientacijskega teka je zagotovo pomenila »svež« doprinos k načinu učenja in poučevanja, hkrati tudi veliko navdušenja med učenci. Medpredmetno povezovanje se je v tem primeru izkazalo za več kot ustrezno, saj je prav to dokazalo, da je učna snov povezala vsebino (skoraj) večine predmetov, in kar je seglo še korak dlje, pa je bilo »zdravo« tekmovanje med učenci. To je ponudilo odlično kombinacijo uporabe različnih metod dela z učenci na prostem.

Ključne besede: orientacijski tek, teren/prostor, interdisciplinarnost, medpredmetno povezovanje, orientacija

UVOD

Ko danes pomislimo na orientacijski tek, pomislimo na športne dejavnosti, povezane s tekmovanjem, predvsem pa na tek. Toda v večini primerov je povezava orientacijskega teka s samo športnimi dejavnostmi napačna, kajti le-ta danes ne predstavlja zgolj športno tekmovanje, temveč ima večplasten pomen. Morda je še do nedavna veljalo, da je orientacijski tek (le) rekreativna dejavnost, »ki navadno poteka v gozdovih in v naravi« (Vahčič, Mlakar, 2001, 13), vendar z novimi pristopi v 21. stoletju je tudi omenjeni pristop postal spremenjen oziroma dodelan. Zgodovina orientacijskega

teka sega 19. stoletje, ko so med seboj tekmovala vojaške garnizije, njegova nadaljnja uporaba pa je omenjeni tek pripeljala tudi med šolske dejavnosti, sicer skoraj stoletje kasneje, vendar v drugačni izvedbi in vsebinski dopolnitvi. Številna planinska in druga društva so orientacijski tek gojila med svojimi člani in aktivnostmi, na Slovenskem pa se je pojavil v 50. letih prejšnjega stoletja. Nekateri strokovnjaki opredeljujejo orientacijski tek kot »izzivalni šport« (Bauman, 1996, 7), ki vsem udeležencem ponuja pravo športno doživetje, na katerem preizkusijo svoje sposobnosti in veščine. Vsekakor se strinjamo, da orientacijski tek pomeni ne le zgolj orientacijo v naravi, iskanje kontrolnih točk in branja karte, temveč tudi, kot je bilo zgoraj zapisano, preizkušanje posameznikove iznajdljivosti, mentalne veščine ter motorično-orientacijske sposobnosti.

Tovrstnega tekmovanja so se posluževali tudi v planinskih klubih, društvih in med taborniki, njegovo organizacijo pa so pripravili tudi (nekateri) drugi organizatorji v sklopu športno-zabavnih prireditev. Tudi pri nas, sicer dokaj mlada športno-tekmovalna disciplina, je ubrala svojo pot po uveljavitvi in bolj pogosti organizaciji. Zaradi številnih dejavnikov znotraj šolskega dela in samim potekom šolskega pouka je organizacija orientacijskega teka odvisna od naravnih razmer ter prav tako tudi od subjektivnih dejavnikov.

ORIENTACIJSKI TEK – INTERDISCIPLINARNI POUK

Že (skoraj) ustaljena oblika poučevanja medpredmetnega povezovanja je v mnogih slovenskih šolah postala že rutina, katero že od njenih prvih začetkov spodbujajo mnogi, med učitelji pa je našla pot, ki jim ponuja širok manevrski prostor, hkrati pa omogoča poglobitev (določene) učne teme ter medsebojno povezanost učnih vsebin iz različnih vidikov raznih strok. Med slednje zagotovi sodi tudi orientacijski tek, ki ponuja učenje na prostem in krepitev številnih učenčevih sposobnosti, medtem ko je interdisciplinarni pouk postavljen v ospredje.

V sklopu medpredmetnega povezovanja več (šolskih) učnih predmetov je bilo poleg kabinetne metode le-to izvedeno tudi na terenu, in sicer v bližnji okolici šole. Pri tem moramo izpostaviti, da je pogostost povezovanja večih predmetov oziroma organizacija orientacijskega teka redka, posebno v primeru, ko pri orientacijskem teku sodelujejo učenci 6. – 9. razredov. Razlogi za njegovo redko izvedbo, ki kažejo, da vse manj se na šoli izvaja tovrstni pouk, tičijo v sami organizaciji in uskladitvi pouka med učnimi predmeti, predvsem pa je pomembna tudi lokacija izvedbe orientacijskega teka. Seveda je njegova izvedba prav tako odvisna od naravi skupine osnovnošolcev in naravnih dejavnikov okolja.

Ne smemo pozabiti, da je organizacija tovrstnega načina dela lahko zelo težavna, še posebno v primeru, če organizator ni več organiziranja in medsebojnega usklajevanja več dejavnosti. Težave lahko nastanejo pri časovni in prostorski usklajenosti, seveda pa je potrebno upoštevati tudi angažiranost posameznih učiteljev, ki pri tem sodelujejo. Ker priprava tovrstnega načina poučevanja zahteva veliko časa in znanja ter sposobnosti, je potrebno izpostaviti nekatere pomembne vidike tovrstne dejavnosti, ki so pri tem

pomembne, pri tem navajam le nekatere. V prvi vrsti ne gre spregledati dejstva, da orientacijskem teku avtomatsko prihaja do medsebojnega povezovanja več predmetov, tudi v tem primeru so se povezovali geografija, fizika, biologija, naravoslovje itd. Medpredmetno povezovanje je še zdaleč izredno pomembna komponenta pouka in učenja, ki (naj bi) poudarjala pridobitev celotnega znanja, krepila razumevanje učencev, spodbujala kreativnost in omogočala trajnostno znanje. O tem so pisali mnogi, dobro o tem pa zagotovo osvetli Slavko Brinovec, ki pravi, da tovrstno delo »stimulira učinkovitost učencev in njihovo motiviranost in diferenciacijo« (Brinovec, 2004, 94-97). Seveda ne gre pozabiti, da je tukaj poudarek na aktivnem učenju kot drugem vidiku medpredmetnega povezovanja, o katerem Zora Rutar Ilc ugotavlja, da »učenci z aktivnim preiskovanjem odkrijejo koncepte, znanje znajo uporabiti v novih in netipičnih situacijah, medtem ko učenci, ki so jim koncepte razložili učitelji, /.../ pa so v novih situacijah odpovedali« (Rutar Ilc, 2004, 29). In prav to je bil tudi eden izmed namenov orientacijskega teka in učenja. Kot tretji vidik tovrstnega dela z učenci lahko vidimo v pridobivanju veščin/spodobnosti, ki jih Sicherl-Kafol vidi kot posledico omenjenega načina dela, saj pri učencu spodbuja »samostojno, aktivno pridobivanje novih izkušenj« (Sicherl-Kafol, 2002, 50-61). Če enostavno pojasnimo, je pridobitev novih izkušenj pogojena z (nadaljnim) razvijanjem in krepitvijo veščin, njihovim razvojem in uporabo v določenih situacijah, kot je na primer orientacijski tek. Tu so se učenci morali znajti, uporabiti svoje že obstoječe znanje in sposobnosti ter s pomočjo novih nalog razviti in uporabiti novo izkušnjo-sposobnost, ki jo doslej še niso uporabili oziroma razvili.

Vsekakor je pomembnost dela izven šolskih prostorov veliko bolj odgovorna in zahtevnejša, tudi naporna, vendar na koncu je zadovoljstvo toliko večje, ko rezultati in zadovoljstvo učencev pokažejo, da jim tovrstno delo ugaja in na nek način tudi zabava.

NAČRTOVANJE ORIENTACIJSKEGA TEKA

Načrtovanje in izvedba orientacijskega teka vedno zahteva temeljito pripravo učiteljev, v primeru organizacije in izvedbe omenjene dejavnosti pa je njegova priprava toliko bolj zahtevnejša. Na Osnovni šoli Stopiče smo se odločili, da organiziramo in izvedemo orientacijski tek, medtem ko je priprava nanj potekala tudi v okviru klasičnega pouka. Povezovanje učnih vsebin več predmetov (geografije, zgodovine, biologije, športne vzgoje, matematike, fizike, likovne umetnosti) je bilo izvedeno v oddelkih od 6. do 9. razreda.

Priprava na orientacijski tek je potekala različno, izvajali so jo učitelji posameznih predmetov. Pri tem moram izpostaviti, da v spodnjem odstavku na kratko predstavljam predpripravo na omenjeno dejavnost le v 9. razredu, in sicer z uporabo različnih pristopov in metodami. To pomeni, da je predpriprava na orientacijski tek potekala v vseh oddelkih od 6. do 9. razreda, vendar je bil način odvisen od posameznega učitelja. In zakaj je bila potrebna predpriprava? Namreč s tovrstno pripravo smo želeli učence pripraviti na terenski del, kjer je bilo potrebno izkazati različne veščine, od motoričnih do veščin orientacije v naravi, znanja in vedenja o naravnih in družbenih pojavih,

poznavanje pokrajine in opazovanje ter prepoznavanje pojavov in danosti v pokrajini. Način in metode ter naslov teme je bil bila učiteljeva odločitev, s katero je želel pripraviti učence na orientacijski tek. Namreč orientacijski tek je bil organiziran tako, da je zajemal različne učne vsebine večih šolskih predmetov, pri tem pa upošteval tudi vse veščine, ki jih učenec razvija tekom svojega šolanja in si jih pridobi tudi iz izkušenskega učenja.

Uvod v učno uro medpredmetnega povezovanja in s tem predpriprava na orientacijski tek v 9. razredu z naslovom »Vodni detektiv raziskuje« sta najprej pomnila pričetek šolske ure v razredu, na kateri so bili učenci seznanjeni z razširjenimi učnimi vsebinami povezovanja, cilji in naposled tudi s potekom dela. Nato je sledilo nadaljevanje prve šolske ure medpredmetnega povezovanja, pri kateri je bil izveden pouk interdisciplinarnosti treh šolskih predmetov (geografije, biologije, kemije) in je pomenil prepletanje ter dopolnjevanje o učni vsebini(ah) na temo vodnih značilnosti v Sloveniji, nato pa še na lokalni ravni, kar je pomenilo, da so osnovnošolci vodno mrežo, vodne značilnosti in pomen le-te spoznavali preko geografskega, kemijskega in nato še biološkega stališča. O vodnih značilnosti in pomenu voda za človekovo življenje ter življenje drugih živih bitij so učenci predhodno spoznavali že v 6. razredu v okviru naravoslovja, v tem primeru pa so znanje izpred treh let zgolj obnovili oziroma dopolnili tiste vrzeli v učni vsebini, ki jim niso bile (še) (po)znane. Priprava na tovrstno delo v razredu ni vzela veliko časa učiteljicama, prav tako je njena izvedba temeljila na teoretičnih izhodiščih učne ure, ki sta jo izvajalki opravili izmenično v času uvodne in nadaljevalne ure medpredmetnega pouka. Pri pouku medpredmetnega povezovanja v razredu so učenci spoznavali kemijske značilnosti vode, njeno kemijsko sestavo oz. strukturo molekul, se seznanili z načinom dela opravljanja geografsko/kemijske analize vode, spoznavali vodne značilnosti Slovenije in lokalnega kraja ter pomen vode za življenje spoznali skozi oči biološke nuje živih organizmov. Pri pouku, pri katerem sta sodelovali učiteljica geografije in učiteljica kemije in biologije, je bila dinamika sodelovanja med učenci in učiteljicama več kot zadovoljiva, saj so prvi pokazali veliko zanimanje in radovednost do učnih vsebin. Pri tem je potrebno poudariti, da je bila učna tema o vodi in njenem pomenu zelo blizu učencem, učenčevu znanje o njej se je izkazalo za zelo dobro. Učne vsebine treh šolskih predmetov so se pri prvih dveh urah v razredu medsebojno prepletale, neprestano se je spodbujalo k multidisciplinarnosti, tudi skozi vidika tehničnih strok in drugih znanj. Učenci so tekom pouka reševali tudi delovni list, ki je predstavljal povzetek pomembnejših spoznanj o vodi z vidika vseh treh predmetov, tudi iz učenčevih osebnih izkušenj in prakse.

IZ UČILNICE NA TEREN – ORIENTACIJSKI TEK

Po temeljitih predpripravah učencev v učilnicah je sledil orientacijski tek na terenu. Tudi priprava le-tega je potekala večplastno in časovno zajela pripravo in delo več dni. Priprava in organizacija orientacijskega teka sta potekali časovno nesinhrono in organizacijsko sinhrono, medtem ko je vsebinska priprava izvedbe dejavnosti vseskozi potekala sinhrono. Med najpomembnejšimi pripravami vsekakor sodi priprava terena oziroma ogled terena in določitev postajališč, hkrati pa tudi je bilo potrebno poskrbeti

za zavarovanje določenih območij na terenu in za varnost učencev v času izvajanja orientacijskega teka.

Vsebinska priprava orientacijskega teka je potekala v sodelovanju z učiteljico naravoslovja, pri njegovi izvedbi na terenu pa so sodelovali vsi učitelji. Ogled terena je bil opravljen večkrat, in sicer zaradi prvega poprijema s terenom in njegovo okolico, medtem ko je bila določitev posameznih postajališč/točk opravljena dvakrat, preden se je dejavnost dejansko izvedla. Skupaj z učiteljico sva po temeljnem ogledu in pregledu območja določili posamezna postajališča, razporedili naloge po posameznih postajališčih ter priskrbeli vso potrebno tehnično opremo. Nabor najpomembnejših pripomočkov je zajemal pisalo, trde podlage, vedro, vrvico, termometer, rastlinske določevalne ključe, merilni trak, meter, geotrikotnik ali ravnilo, kompas, izdelane kartice rastlin in živali, pH lističe, čaše in zemljevid pokrajine, v kateri se je dejavnost izvajala. Učenci so bili sicer razdeljeni v skupine, sami pa so določili vodjo skupine. Ta je nadziral in vodil skupino, vsaka skupina oz. vodja pa je dobil tudi navodila, kaj morajo pri posamezni nalogi opraviti. Vsaka skupina (skupine so bile mešane, sestavljale so jo učenci od 6. do 9. razreda) je morala opraviti naloge na vsakem postajališču, za kar je bila tudi točkovana za pravilen odgovor.

DELO PO POSTAJAH/POSTAJALIŠČIH

Orientacijski tek je bil organiziran v okolici šole, in sicer je zajel šolski okoliš z najbližjimi vasi. Potekal je skozi bližnje vasi in skozi gozd, po posameznih postajah. Na točkah, ki so bile primerne za izvedbo določenih nalog, so bili postavljeni učitelji, ki so nadzorovali delo posameznih skupin. Učenci so bili razdeljeni na več skupin, dejavnost pa je bila povezana poleg športne aktivnosti tudi z drugimi dejavnostmi, združila je torej športno aktivnost z orientacijo in veščinami, kako se znajti na terenu. Na poti celotne dejavnosti je bilo postavljenih 11 postaj, od ene do druge postaje pa so učenci morali teči, saj je poleg dejavnostih na posameznih postajah bil pomemben tudi čas, v katerem so opravili orientacijski tek in naloge. Na vsaki posamezni postaji je skupina imela možnosti izbire naloge, torej je na vsaki postaji skupina lahko izbirala med dvema podobnima nalogama, medtem ko so bile naloge na vsaki postaji različne.

Na prvi postaji, ki se je nahajala pri potoku Klamfer pri Šentjoštu, je skupina morala opazovati bližnjo okolico postaje ter opraviti nalogo, ki je od njih zahtevala risanje tlorisa dela pokrajine, na tlorisu označiti vse videne naravne in družbene elemente območja ter/ali označiti smer toka Klamferja. Pri tej postaji so nekateri imeli težave z definicijo tlorisa, večina skupin pa je narisala in označila le posamezne /družbene ali naravne) elemente pokrajine, medtem ko določitev smeri Klamferja ni predstavljala težav. Pri drugi postaji, pri hiši družine Kastelic v Šentjoštu, so učenci morali s pomočjo opazovanja določiti smeri neba in glede na določitev strani neba prešteti število oken na hiši, upoštevajoč tisti del hiše, ki je bila obrnjena proti v nalogi zahtevani smeri neba. Pri tej nalogi ni prihajalo do večjih težav. Nato jih je pot vodila do cerkve v Šentjoštu, kjer jih je čakala nekoliko zahtevnejša naloga, in sicer s pomočjo vseh razpoložljivih pripomočkov na tej

postaji so morali učenci ugotoviti višino zvonika ali določiti matematično razmerje med ploščino glavne cerkvene ladje in zakristije. Tukaj so nastopile velike težave, saj so si lahko pomagali zgolj z metrsko palico, vrvico in merilnim trakom, seveda brez računal, kar je pomenilo, da so morali postopek izračunov izvesti pisno in s pomočjo matematičnega znanja. Spretnosti, znanje in hiter tek je nekatere skupine hitro pripeljal do četrte postaje, ki se je nahajala v gozdu nad omenjeno vasjo. Tu so morale skupine pravilno sestaviti slike drevesnih vrst ter jo povezati z njeno silhueto oziroma so morali pravilno sestaviti slike živalskih vrst in jih povezati s silhueto živali, stopinjami in okostjem. Tudi ta naloga ni predstavljala večjih težav. Pri peti postaji pa je bilo potrebno po teku skozi gozd napeti »male sive« celite in dobro razmisliti. Namreč naloga je bila sestavljena tako, da so učenci morali razvozlati uganko. Postaja, ki se je nahajala na avtobusni postaji v Hribu pri Orehku, je imela ključno vlogo, saj jim je bila po pravilnem odgovoru nakazana nadaljnja pot do naslednje postaje. V primeru nepravilnega odgovora je skupina dobila »kazen« v obliki napačne smeri nadaljnje poti oziroma postajališča. To je pomenilo, da je skupina morala opraviti daljšo pot orientacijskega teka, kar se je odrazilo tudi časovno. Naslednja postaja je skupinam naložila, da so morali po pretečenih kilometrih izračunati čas, ki bi jo potrebovali na razdalji iz Hrušice do Malega Slatnika, če bi se premikali z določeno hitrostjo. Omenjena naloga se je izvajala v križišču v Hrušici, je pa dejansko bila nekako povezana s pretečeno ali prehojeno razdalja dejavnosti. Na naslednji, sedmi postaji, ki je bila pri mlinu pri potoku Klamfer, so se učenci ukvarjali z vodnimi značilnostmi, in sicer morali so določiti pH vode potoka ter opazovati procesa, ki sta potekala v potoku. Z opazovanjem potoka so morali navesti proces in ga na kratko opisati. Nekatere skupine pa so imele nalogo, pri kateri so morali izmeriti temperaturo vode ter določiti smer toka potoka. Naloga ni predstavljala težav, skupine so jo uspešno in hitro reševale. Svojo pot so nato učenci nadaljevali proti Velikemu Orehku, kjer so se prav tako ustavili nedaleč od na križišča vasi. Po določitvi smeri neba s kompasom jih je čakala naloga opazovanja pokrajine ter določitve osojne in prisojne lega ter glede na lego opisati rastje na tem območju in nato to pokazati tudi na zemljevidu. Medtem ko je druga skupina morala na zemljevidu pokazati, glede na izohipse, kje uspeva rastje, ki so ga videli na območju, kjer so se nahajali, morali so tudi pokazati prisojno lego hriba na območju, ki se je nahajal severno od njihove stojišča. Pri tej nalogi so nastopile majhne težave, so učenci imeli težave pri preslikavi svojega stojišča na zemljevidu, malokateri pa so znali rešiti nalogo brezhibno. Po opravljeni nalogi so odtekli naprej, proti naslednjemu križišču v isti vasi. Tu pa so morali uporabiti zgolj svojo sposobnost spomina in dobrega opazovanja skozi celotno pot teka. Namreč ugotoviti so morali, kje oz. v kateri vasi so opazili predmet, ki je bil prikazan na fotografiji. Naloga je bila zelo kratka, rešljiva pa tudi brez težav. Sledili sta še dve zadnji postaji, in sicer naslednja se je nahajala pri Verdunu. Na tem postajališču jih je čakala biološka naloga, pri kateri so morali s pomočjo določevalnih ključev poiskati dve zahtevani rastlini, ki sta rastle na bližnjem travniku. Tudi omenjena naloga je bila izvedena brez težav. Konec teka oziroma zadnje postajališče se je nahajalo v križišču v Verdunu, kjer so poleg orientacije učenci morali rešiti nalogo, povezano tako z geografskim delom kot z matematično metodo. Namreč naloga je od učencev zahtevala izmero in izračun razdalje, ki bi jo prehodili od svoje šole, mimo Šentjošta do pete postaje, medtem ko

druga nalogo pa je zahtevala prav tako izmero in izračun razdalje od Velikega Orehka, mimo Verduna do šole v Stopičah. Pri tem so se lahko poslužili oziroma so si pomagali z zemljevidom, geotrikotnikom/ravnalo in vrvico. Nalogi sta bili težavnejši, kajti težava se je pojavila pri pretvorbi meril oziroma iskanju potrebnih podatkov za izračun zahtevane razdalje. Branje zemljevida je bilo sprva težavno, s pomočjo namigov učitelja pa so učenci le rešili nalogo.

Pri tem je potrebno poudariti, da so skupine skozi celotno izvedbo orientacijskega teka in z njim povezanimi dejavnostmi poskrbeti za svojo varnost, pri tem pa uporabiti metodo orientacije, opazovanja pokrajine, na posameznih postajališčih pa so morali vrisati tudi posamezne postaje ter določiti smeri neba. Karto, katero so imeli s seboj, so morali na omenjenih postajališčih pravilno orientirati, v primeru dvomov oziroma iskanja poti pa jim je prav tako zemljevid dobro služil.

Zaključek teka in dejavnosti je bil pri osnovni šoli, kjer se je dejavnost tudi pričela. Po končanih dejavnostih je bil kasneje izveden tudi vprašalnik o izvedbi teka in dejavnostih, prav tako je bila izvedena statistična obravnava uspešnosti skupin po posameznih postajah.

DELOVNI LIST PO POSTAJAH IN REZULTATI

Tablica 1. Delovni list po postajah

PRIMERI NALOG PRI IZVEDBI DNEVA DEJAVNOSTI

POSTAJA 1 (most pri potoku Klamfer)

1. Nariši tloris območja z okolico, v kateri se nahajaš. Zajemi vse družbene in naravne elemente območja. Na narisani skici ne pozabi označiti smeri neba. (2T)
2. 1. Nariši tloris območja z okolico, v kateri se nahajaš. Zajemi vse družbene in naravne elemente območja. Na narisani skici ne pozabi označiti smeri toka vode v strugi Klamferja. (2T)

POSTAJA 2 (hiša družine Kastelic v Šentjoštu)

1. Koliko oken ima stran stavbe, ki je obrnjena proti jugu (J)? (1T)
2. Koliko oken ima stran stavbe, ki je obrnjena proti zahodu (Z)? (1T)

POSTAJA 3 (cerkev v Šentjoštu)

1. Ugotovi višino cerkvenega zvonika. (3T)
2. Ugotovi, kakšno je matematično razmerje ploščine glavne cerkvene ladje in zakristije. (3T)

POSTAJA 4 (gozd nad Šentjoštom)

1. Pravilno sestavi odrezke slik drevesnih vrst, tako da boš pravilno povezal dele rastline z njeno silhueto. (1T)
2. Pravilno sestavi odrezke slik živalskih vrst, tako da boš pravilno povezal stopinje in okostje s silhueto živali. (1T)

POSTAJA 5 (avtobusna postaja v Hribu pri Orehku)

1. Reši uganko za razvedrilo in nato pojdi naprej po poti, ki ti jo pokaže učitelj.

Uganka se glasi: Neki moški je gledal portret. Nekdo ga je vprašal: »Čigavo sliko gledaš?«

Odgovoril je: »Bratov in sester nimam, a sin tega moža je sin mojega očeta.«

Čigavo sliko je gledal?

2. Enaka uganka kot zgoraj.

POSTAJA 6 (križišče v Hrušici)

1. Izračunaj, koliko časa bi potreboval, da bi prehodil/a pot iz Hrušice do Malega Slatnika, če bi hodil/a s hitrostjo 6 km/h? (1T)

2. Izračunaj, koliko časa bi potreboval, da bi prehodil/a pot iz Hrušice do Črmošnjic, če bi hodil/a s hitrostjo 8 km/h? (1)

POSTAJA 7 (mlin pri potoku Klamfer)

1. Izmeri pH vode ter po opazovanju procesov v potoku učitelju pokaži, na kateri strani potok erodira in na kateri akumulira. (1T)

2. Izmeri temperaturo vode ter učitelju po opazovanju potoka pokaži smer toka. (1T)

POSTAJA 8 (križišče pod Velikim Orehkom)

1. Na priloženem zemljevidu pokaži učitelju osojno lego pobočja, ki se nahaja severno od tvojega stojišča. Pokaži jo tudi v pokrajini. Oglej si rastje in ugotovi vrsto rastja. (1T)

2. 1. Na priloženem zemljevidu pokaži učitelju prisojno lego pobočja, ki se nahaja severno od tvojega stojišča. Pokaži jo tudi v pokrajini. Oglej si rastje in ugotovi vrsto rastja. (1T)

POSTAJA 9 (križišče v Velikem Orehku)

1. Ugotovi, v katerem naselju si opazil/a predmeta na prikazani fotografiji. (2T)
(predmeta na fotografiji se izmenjujeta)

POSTAJA 10 (njive nad Verdunom)

1. Na travniku poiščite črno deteljo in ivanjščico. Pomagajte si z določevalnim ključem. Nato jo pravilno uvrstite v rastlinski sistem. (2T)

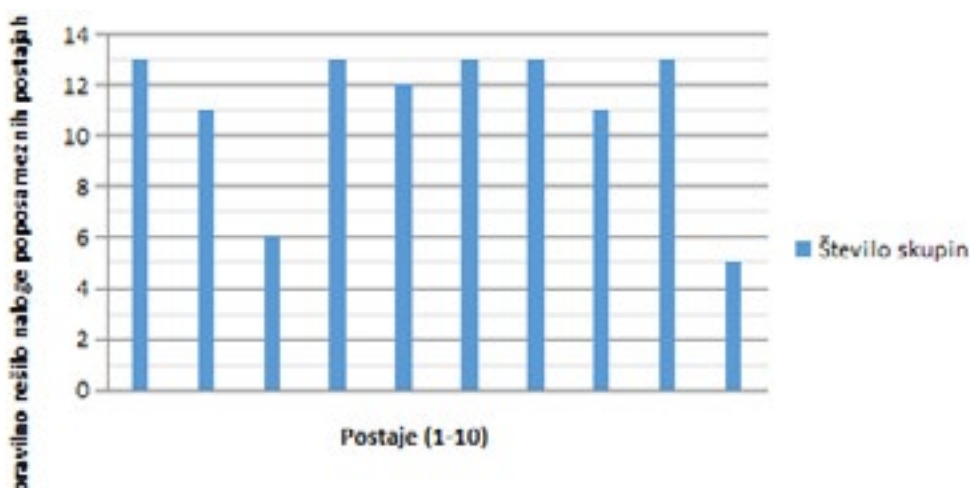
2. Na travniku poiščite kaduljo in njivsko grabljišče. Pomagajte si z določevalnim ključem. Nato jo pravilno uvrstite v rastlinski sistem. (2T)

Uspešnost skupin oziroma učencev je bila izredno dobra, le posamezne naloge so predstavljale nekoliko težav, posebno pri tistih, ki imajo težave pri orientaciji, logičnem razmišljanju in opazovanju pokrajine okoli sebe. Skupno je skupina lahko zbrala 15 točk, za vsako pravilno rešeno nalogo si je prislužila predpisano število točk. Poleg zbranih točk pa je morala skupina v najhitrejšem času preteči oziroma opraviti celotno začrtano pot teka. Najboljša skupina, ki je v najhitrejšem času opravila celotno pot in zbrala največje

število točk, je bila zmagovalka.

Nekatere skupine so bile bolj uspešne, spet druge nekoliko manj. Orientacijski tek skupaj z ostalimi dejavnostmi pa so uspešno zaključile vse skupine. Obravnava uspešnosti skupin pri posameznih nalogah po postajališčih je prikazana na sliki 1.

Slika 1. Uspešnost skupin pri reševanju nalog na posameznih postajah

Slika 2. Mnenje učencev o aktivnosti

In kakšni so bili rezultati skupin in zadovoljstvo učencev?

Anketa o uspešnosti skupin je pokazala, da so skupine dobro reševale naloge pri

posameznih postajah in si pridno pridobivale točke pri nalogah. Kot je razvidno iz slike 1, so bile slabše rešene naloge na postajah 3 in 10. Razlogi za slabše reševanje na omenjenih postajah so bili predvsem matematične narave in težave pri prepoznavanju rastlin. Pri postaji 3 so si morali učenci pravilno matematično zastaviti račun, nekatere podatke pa je bilo potrebno pridobiti z meritvami. Pri tem je bilo opazno, da so imeli težave pri meritvah, tudi pri pretvorbi merskih enot. Na 10 postaji pa so težave nastopile zaradi prepoznavanja rastlin oziroma nekatere skupine niso znale poiskati rastlino niti s pomočjo določevalnega ključa, zato so pri tej nalogi izgubile točke. V povprečju pa so bile naloge uspešno rešene pri vseh skupinah in namen orientacijskega teka je bil dosežen, saj so kasnejši rezultati pri preverjanju znanja pokazali, da so učenci usvojili metode dela in se veliko naučili, posebno pomembno pa je bilo, da so učenci spoznali, da učenje ni le enosmerna dejavnost, temveč večsmerna, saj se znanja predmetov med seboj povezujejo v celoto.

Tudi anketa o mnenju učencev o aktivnosti (slika 2) je bila več kot zadovoljiva, saj rezultati kažejo, da so bili učenci več kot zadovoljni z izvedbo tovrstnega pouka in aktivnosti. Posebej je potrebno izpostaviti, da se je zadovoljstvo učencev zarisalo tudi na njihovem obrazu ter kasnejšem pogovoru o aktivnostih, ki je potekal v naslednji šolski uri. Vsekakor pa je potrebno mnenje učencev o aktivnosti vzeti kot dobro popotnico v prihodnje in se bolj pogosteje odločati za tovrstni način dela z učenci v tem starostnem obdobju, saj le-to pripomore k pestrejšemu pouku in učenju.

ZAKLJUČEK

Povratne informacije učencev so pokazale, da povezovanje več različnih področij s športom privede do fleksibilnega in kakovostnega načina poučevanja in dela. Ugotovljeno je bilo, da sta strah med učitelji in obilica priprav na tovrstno povezavo odveč. Prav tovrstno delo povezuje učitelje med seboj in poleg obilice zanimivih interakcij med njimi in učenci prinaša potrditev, da je tovrstna aktivnost izziv, ki smo ga z učitelji z veseljem sprejeli in izvedli. To je korak v še bolj kakovostno delo na šoli.

Tudi uspešnost skupin/učencev po posameznih postajah je bila pokazateljica, da je bil dan aktivnosti več kot uspešen in izpolnil svoj namen. Učenci so se ne le veliko gibal, temveč so skozi športno dejavnost spoznavali pokrajino, se družili, spodbujali tekmovalnost in se tudi zabavali. Kasnejše preverjanje znanja je pokazalo, da je tovrstna dejavnost veliko doprinesla učencev z vidika izkušnjskega in vsebinskega znanja, zagotovo pa v njih prebudila željo po aktivnem učenju. Izvenšolsko učenje je postalo priljubljeno in vsekakor bolj dobrodošlo kot klasično učenje »sedenja za knjigo«, učenci so spoznali, da je lahko učenje na tovrsten način lahko zabavno in atraktivno, navsezadnje za nekoga tudi netežavno.

LITERATURA

1. Bauman, B. (dopolnjena izdaja) (1996). Orientacijski tek: učenje začetnikov, tehnika orientacijskega teka. Ljubljana: Orientacijska zveza Slovenije.
2. Brinovec, S. (2004). Kako poučevati geografijo - didaktika pouka. Geografski vestnik, 76(2): 94-97.
3. Rutar Ilc, Z. (2. natis) (2004). Pristopi k poučevanju, preverjanju in ocenjevanju. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.
4. Sicherl Kafol, B. (2002). Glasbena didaktika v luči medpredmetnih povezav. Sodobna pedagogika, 53(2): 50-62.
5. Vahčič, N., Mlakar, M. (2001). Orientacijski tek. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport.

ORIJENTACIJSKI TRČANJE I OTKRIVANJE TERENA INTERDISCIPLINARNO POVEZIVANJE

SAŽETAK

U ovom radu želimo istaknuti izvedbu orijentacijskog trčanja i terenskog rada, u okviru kojeg je obuhvaćeno i međupredmetno povezivanje. Priprema orijentacijskog trčanja i terenskog rada je opsežna, a osobito zahtjevnja je njegova izvedba jer je osim pripreme materijalnih pomagala bilo potrebno pripremiti i teren. Izvedba interdisciplinarne nastave i orijentacijskog trčanja sigurno su značile "svježiji" doprinos načinu učenja i poučavanja u isto vrijeme, koje je popraćeno s velikim entuzijazmom među učenicima. Međupredmetno povezivanje u ovom slučaju pokazalo se više nego dovoljno te dokazalo da se nastavni sadržaj povezivao sa sadržajem većine školskih predmeta, a korak dalje od same integracije gradiva odvela je i "zdrava" konkurencija među učenicima. To je ponudilo veliku kombinaciju korištenja različitih metoda rada s učenicima na otvorenom.

Aktivnosti su se događale u bližnjoj okolini Osnovne škole Stopiče, a sudjelovalo je 115 učenika od 6. do 9. razreda. Okolina osnovne škole bila je jako primjerena za izvedbu aktivnosti zbog seoskog krajolika. Dužina, koju su učenici morali prijeći, iznosila je oko 5 kilometara te je učenike vodila kroz različit teren (šuma, naselje, polja).

Rezultati evaluacije dana aktivnosti pokazali su zadovoljstvo učenika, te da su učenici dobro rješavali zadatke na konkretnoj postaji. Pri tome su neki imali malih problema, ali općenito su rezultati bili dobri te su zadovoljili svrhu organizacije dana aktivnosti i očekivano znanje.

Ključne riječi: orijentacijsko trčanje, teren, interdisciplinarnost, međupredmetno povezivanje, orijentacija

ORIENTEERING AND FIELD SEARCHING CROSS-CURRICULAR INTEGRATION

ABSTRACT

This paper highlights the implementation of orienteering, part of which were also cross-curricular links between multiple school subjects. Organization of orienteering requires a lot of preparation, particularly demanding being its implementation in the field. Implementation of interdisciplinary teaching combined with orienteering represents “fresh” contribution to the mode of teaching and learning at the same time, received with a lot of enthusiasm among the pupils. The represented cross-curricular integration turned out to be more than adequate, providing the learning material linked to the majority of subjects, and the learning process brought one step further, additionally backed up by a “healthy” competition among the pupils. It offered a great combination of the use of different methods of working with pupils outdoor.

The activities took place in the vicinity of Elementary School Stopiče, in which attended 115 pupils from 6th to 9th grade. Environment of the primary school was very suitable for the performance of activities because of its rural landscape. Length, which the pupils had to pass, was about 5 kilometers and has led them through different terrain (forest, village, fields).

The evaluation results on activity showed satisfaction, as well good handled tasks in a specific department. In doing so, they had some small problems, but overall the results were good and filled out the purpose of the organization of activities and expecting knowledge.

Keywords: orienteering, field, interdisciplinarity, cross-curricular integration, orientation